

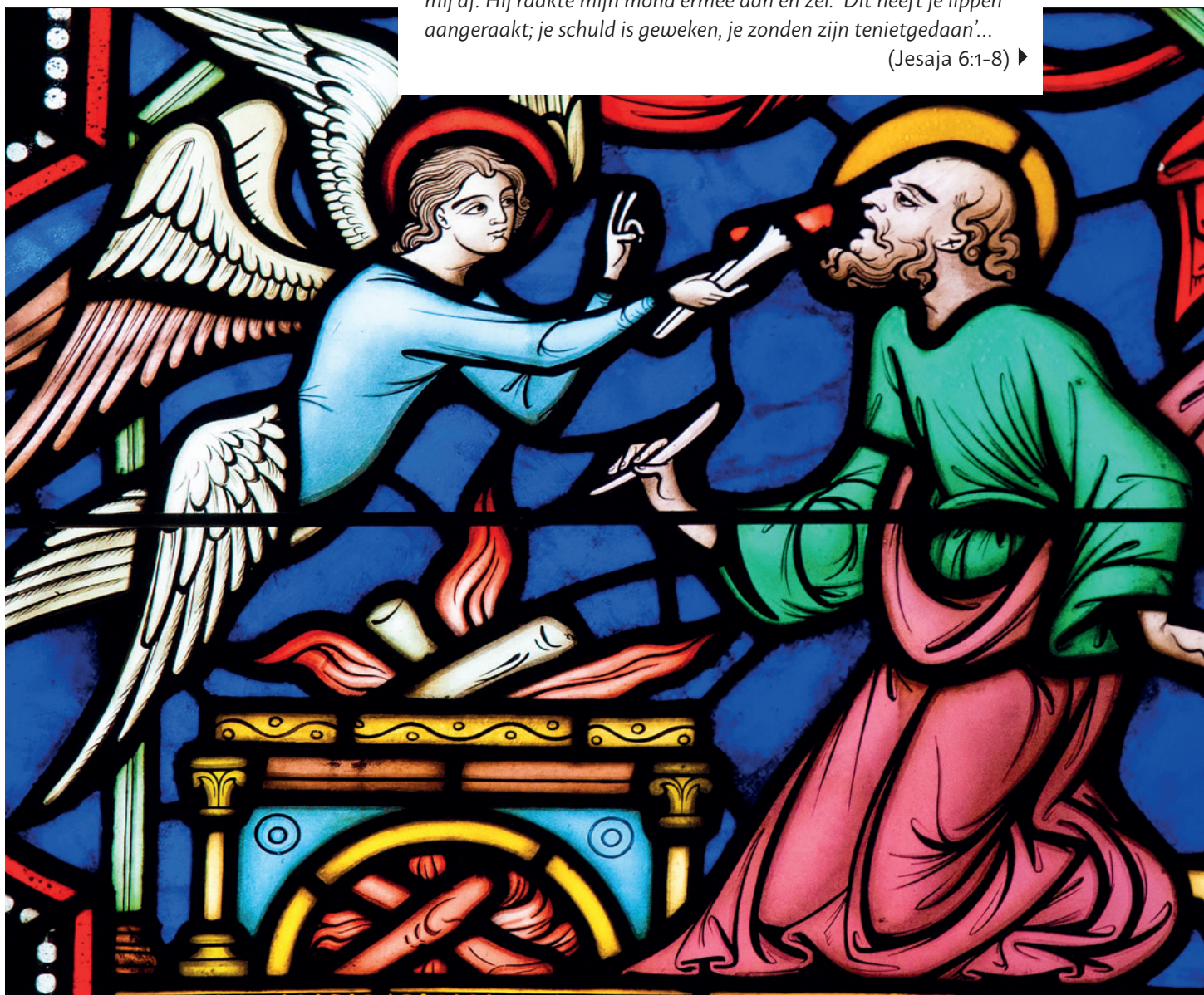
*Nieuw licht
op een bijbelgedeelte*

BEELD
JORISVO

Heilige huiver

In het sterfjaar van koning Uzzia zag ik de Heer, gezeten op een hoogverheven troon. De zoom van zijn mantel vulde de hele tempel. Boven Hem stonden serafs. Elk van hen had zes vleugels, twee om het gezicht en twee om het onderlichaam te bedekken, en twee om mee te vliegen. Zij riepen elkaar toe: 'Heilig, heilig, heilig is de HEER van de hemelse machten. Heel de aarde is vervuld van zijn majesteit.' (...) Toen nam een van de serafs met een tang een gloeiend kooltje van het altaar en vloog daarmee op mij af. Hij raakte mijn mond ermee aan en zei: 'Dit heeft je lippen aangeraakt; je schuld is geweken, je zonden zijn tenietgedaan'...

(Jesaja 6:1-8) ▶

In onze samenleving is 'het heilige' terug van weggeweest. In de tweede helft van de twintigste eeuw werden alle heilige huisjes afgebroken. Grenzen tussen goed en slecht, heilig en onheilig, puur en verdorven zijn vervaagd en uitgewist. Op een ander vlak verdwijnt het besef van heiligheid doordat wij als mensen zelf steeds meer kunnen begrijpen en verklaren. Wetenschappelijke ontdekkingen en technische vooruitgang hebben onze wereld onttoverd.

Intussen keert het besef terug dat er méér is dan wat je met je verstand kunt uitrekenen, meer dan wat je door telescopen en microscopen kunt waarnemen. Mensen kunnen een religieus moment beleven wanneer ze na een zware klim op de top van een berg staan: wat een uitzicht!

Boeddha

In een plat verklaarde wereld komt zo weer ruimte voor het mysterieuze, het transcendente, dat wat ons te boven gaat. Die aandacht voor het heilige vertaalt zich in concrete dingen. Bij het tuincentrum struikel je over de boeddhabeelden. Je kunt stenen kopen met genezende krachten tegen reuma of hooikoorts. Mensen komen weer graag in gewijde ruimtes waar het een beetje donker is en de geur van kaarsen en wierook je net een beetje minder nuchter maakt. Dit artikel zoomt in op het roepingsvisioen uit Jesaja 6. Het is een van de weinige keren in de Bijbel dat een mensenkind de HEER te zien krijgt, op zijn hoogverheven troon. Johannes Calvijn maakt

in zijn uitleg van Jesaja 6 de mooie opmerking, dat de onzichtbare God alleen maar gezien kan worden doordat Hij zich aanpast in een gedaante die wij kunnen waarnemen. Maar in

die gedaante – die niet God zelf is – krijgen wij dan wel echt te zien wat God van zichzelf te kennen wil geven. Calvijn verbindt dat met wat Jesaja 6 zegt over de zes vleugels van de serafs. Met twee vleugels bedekken ze hun gezicht: Gods glorie is té stralend om zomaar met onbedekt gelaat te zien. Maar door de kiertjes van de vleugels heen zien deze serafs toch Gods majesteit.

Driemaal heilig

De serafs hebben er hun dagtaak aan om te roepen: 'Heilig, heilig, heilig, is de HEER van de hemelse machten.' In de geschiedenis van liturgie en theologie is deze uitroep meegegaan als het *Trishagios*: Grieks voor 'driemaal heilig'. Omdat God in heel zijn wezen de Heilige is, daarom verdient Hij ook niet anders dan door ons aanbeden en geprezen te worden.

Velen van ons hebben ooit op catechisatie of op school iets geleerd van wat dat woordje 'heilig' betekent: apart gezet / zonder zonde / toegewijd aan God. Maar wat betekent het voor God zelf dat Hij de Heilige is?

Vanuit Jesaja 6 komen drie aspecten naar voren. Allereerst de eigen, innerlijke heiligheid van God zelf. In zijn wezen is Hij hoog boven alles verheven. Het woord 'heilig' heeft iets normatief: Hij is helemaal zoals Hij moet zijn, het gaat om de innerlijke kwaliteit van zijn wezen. Die norm kunnen we niet van buitenaf op God toepassen, alsof wij iets kunnen bedenken waaraan God moet voldoen. Het hoort bij God dat Hij van binnenuit zó goed is, zó perfect en zuiver en waarachtig en mooi, dat Hij daarin zijn eigen norm is. Gods heiligheid betekent dat Hij altijd vanuit deze innerlijke standaard van goedheid en waarheid optreedt.

Ook dat optreden is onderdeel van Gods heiligheid. Gods heerlijkheid of glorie of majesteit is de uitstraling, de indruk die God maakt, het gewicht dat

Wat betekent het voor God zelf **dat Hij** **de Heilige is?**

Het 'heilig, heilig, heilig' van de engelen **gaat ook van** **onze lippen klinken**

Hij in de schaal legt. Jesaja beschrijft hoe de zoom van Gods mantel de tempel vult. Zo enorm is Gods majesteit, meer dan beeldvullend: alleen al het onderste randje van zijn koningskleed is genoeg om het hele tempelgebouw in beslag te nemen.

Volgend op deze manifestatie naar buiten toe komt er, als derde, de erkenning door schepselen: engelen en mensen. Daar is Gods heiligheid op uit: dat Hij geprezen zal worden, en dat door die lofprijzing de engelen en de mensen zelf ook in de kring van zijn heiligheid getrokken worden. In deze aanbedding komt Gods heiligheid tot haar doel en voltooiing.

Op dit punt ontdekken we verschillen tussen hoe tegenwoordig over 'het heilige' wordt gesproken, en wat de Bijbel daarvan laat zien. In de 'nieuwe spiritualiteit' van vandaag is 'het heilige' iets onzijdigs, een onpersoonlijke macht die je in de wereld tegenkomt en die je overweldigt. In de Bijbel leren we 'de Heilige' kennen: een Persoon. God die liefde is, die in zichzelf bestaat als gemeenschap van Vader, Zoon en Heilige Geest. De seraf-engelen in Jesaja 6 roepen het uit: 'Heilig, heilig, heilig.' Drie keer heilig, als Vader en als Zoon en als Heilige Geest. Op zichzelf is dat bij de uitleg van Jesaja 6 niet hard te maken. Maar het is niet voor niets dat het bekende lied dit toch zo aan elkaar verbindt: 'Heilig, heilig, heilig, Heer God almachtig, Drievuldig God die één in wezen zijn' (Liedboek 457).

Gezicht

Een tweede verschil: 'het heilige' dat mensen vandaag opnieuw ontdekken heeft iets willekeurigs. Het is de macht die ons te groot is, maar die macht krijgt verder geen kleur. In de Bijbel is dat anders. God is uniek, Hij past niet in onze plaatjes en voorstellingen. Maar dat unieke is verbonden met het geheel van wie God is. En dus vullen al die prachtige eigenschappen van God in wat zijn heiligheid betekent:

almacht en eeuwigheid, wijsheid en goedheid, oneindige genade en rechtvaardige toorn.

Een derde verschil betreft de redenen waarom we huiveren en terugschrikken voor 'het heilige' of voor 'de Heilige'. In het religieuze gevoel van vandaag gaat het om iets dat ons menszijn overstijgt. Het is 'te groot', het is 'een mysterie'. In Jesaja 6 ligt dat anders. Driemaal heilig is de HEER, en als Jesaja dat hoort en ziet, reageert hij: 'Wee mij! Ik moet zwijgen, want ik ben een mens met onreine lippen.' Het probleem is niet dat God groot is en ik klein. Het probleem is dat Hij heilig en zuiver en goed is, en ik onheilig en onrein en verkeerd. De serafs roepen dag en nacht het 'heilig, heilig, heilig'. Maar hoe zal een zondig en onrein mens daarin mogen meedoen?

Gloeïende kool

Veel christenen ervaren deze kloof als bijna niet te overbruggen. 'Onze God is een verterend vuur' (Heb. 12:29). Vernietigt zijn heiligheid ons? Het visioen van Jesaja helpt ons verder. Met een gloeiende kool van het altaar raakt een van de engelen de lippen van Jesaja aan. Het kwaad, de onreinheid die aan zijn lippen kleeft, wordt weggebrand. Toch is dat niet het einde: 'Nu zijn je lippen gereinigd. Je schuld is geweken, je zonden zijn tenietgedaan.' God wil niet onze vernietiging. Zijn heiligheid is niet de ultieme afwijzing. Het gloeiende kooltje komt van het altaar. Dit altaar staat midden in de tempel, vlakbij het allerheiligste. Op het altaar wordt het reukoffer gebracht als symbool van onze toewijding. En tegelijk wordt er op het altaar verzo-

ning gedaan voor de schuld van het volk. Zo bewijst God in Israël zijn heiligheid.

In het midden staat het altaar. Als christelijke kerk kunnen we zeggen: in het midden staat de tafel. Het lichaam en het bloed van Jezus is het grote offer waarmee God onze schuld verzoent en onze zonden wegdoet. Het is de heilige tafel: hier proeven we hoe diep het God serieus is, hoezeer Hij het kwaad verafschuwt. De uitroep van Jesaja ligt op onze lippen: Wee mij, ik ben onrein! En toch houdt het dan niet op. De tafel staat in het midden, en die tafel laat zien hoe ver God gaat om ons kwaad uit de wereld te helpen. Leven met God die de Heilige is, kan alleen daar beginnen: aan de tafel van de verzoening. Daar begint het dan ook echt.

Stempel

Als bij Jesaja de lippen zijn schoongeband, komt er ruimte voor toewijding aan de dienst van God. Eerst voelen we ons erbuiten staan, als onreine mensen. Wie ben ik, dat ik hier durf te komen? Hoe zou mijn mond Góds woorden spreken? Maar als God verzoening doet over onze zonden, gaat zijn heiligheid ook ons in beslag nemen. We worden in de kring getrokken. Zijn innerlijke kwaliteit van goedheid en wijsheid en liefde en rechtvaardigheid krijgt steeds meer ook in ons gestalte. Het 'heilig, heilig, heilig' van de engelen gaat ook van onze lippen klinken. We hebben ondervonden hoe heilig de HEER is. Dat laat je niet meer los. Dat zet een stempel op ons leven: Heilig, aan de HEER gewijd. ■